

2021

LæringsCentret

Tema: Ytringsfrihed i skolen

Kulturministeriet Forfatterpris og Illustratorpris for børne- og ungdomsbøger

Tre forfattere og tre illustratører blev nomineret til Kulturministeriets Forfatterpris og Illustratorpris for børne- og ungdomsbøger. Med hver pris følger 75.000 kr.

De nominerede til Kulturministeriets Illustratorpris for børne- og ungdomsbøger var:

- Lars Kramhøft for *Noget frygteligt er altid ved at ske*
- Louise Thrane Jensen for *Havesaksen*
- Karoline Stjernfelt for *I morgen bliver bedre 2 – Dronningen*

Et udvalg bestående af Peter Land (formand), Marianne Eskebæk Larsen, Caroline Sehested og Kasper Heron Købke har indstillet de nominerede til Kulturministeriets Illustratorpris for børne- og ungdomsbøger, og Karoline Stjernfelt modtager prisen for *I morgen bliver bedre 2 – Dronningen*.

Uddrag af nomineringen: "... Gennem sin eminente grafiske fortælle teknik får Karoline Stjernfelt gjort historien lyslevende. Hver side er disponeret med en sans for dramaturgi og visuelle virkemidler, der engagerer og fastholder læseren fra første til sidste side. Man lærer disse personer at kende som mennesker af kød og blod med tanker, følelser og problemer vi kan relatere til i dag. Og gennem de detaljerede skildringer af miljøer, arkitektur og interiører, og måden disse påvirkes af det skiftende lys, kommer en epoke til live, så man føler, at man selv var til stede."

De nominerede til Kulturministeriets Forfatterpris for børne- og ungdomsbøger var:

- Zakiya Ajmi for *Vulkan*
- Adam O. for *Den rustne Verden del 3: Ukrudt*
- Anna Jacobina Jacobsen for *Spurv*. De nominerede til Kulturministeriets Forfatterpris for børne- og ungdomsbøger er indstillet af et udvalg bestående af Gerd Laugesen (formand), Anna Karlskov Skyggebjerg, Betina Falsing og Maria Louise Bjørn Bjerrum, og Adam O. modtager prisen for *Den rustne Verden del 3: Ukrudt*

Uddrag af nomineringen: "... Drevet af spændingens og humorens appellerende børnelitterære drivhjul, formår 'Den rustne verden' at udfolde et fremtidigt klima-skrækscenarie med et persongalleri, der ærligt repræsenterer samfundets karakterer på godt og ondt. Plottet, ja ideen, træder frem som

en lysende litterær opfindelse og tilføjer den eksisterende danske børnelitteratur en ny dimension."

Mediekonkurrence om mod

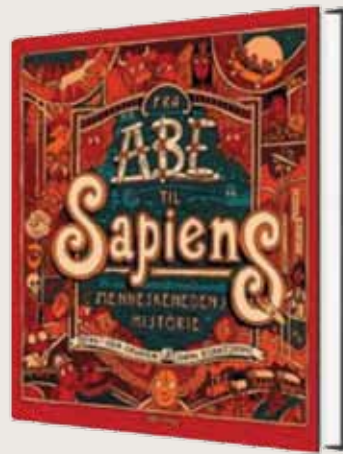
Det kræver mod at forandre verden – ens egen verden og den verden, der omgiver os. Uanset om det er mod til at sige fra, hvis nogen bliver mobbet, eller hvis man kaster sig ind i kampen om at redde klimaet. 'Mod forandreren verden', er temaet for Mediekonkurrencen for skoler 2021, som Mary Fonden, Mellemfolkeligt Samvirke, Østifterne, Jyllands-Posten, Ekstra Bladet og Politiken står bag.

Indhold

Opslagstavlen	2
Leder	3
Skriftlig beretning	4
Indkaldelse til årsmøde 2021	7
Målet er at lære eleverne om frihed	8
Vi kan i det mindste tale sammen	9
Man kan ikke starte for tidligt med ytringsfrihed!	10
Demokrati i fagene	14
Højtlesning, boller og varm kakao	16
Sæt gang i læselysten	18
Jeg har lige læst	23

Godt nyt fra Sverige!

Fra abe til sapiens er en helt fantastisk bog, hvor de humoristiske illustrationer går i fornem dialog med den lette, livlige og informative tekst. Selv om det er store og svimlende materier, der er på dagsordenen, så tror man på de to ophavsmænd m/k og kan kun håbe på, at de får ret mht. menneskets fortsatte evne til at tale og lytte. En herlig udgivelse til alle fra 10 år og opefter!

Fra abe til sapiens – menneskehedens historie
Bengt-Erik Engholm & Jonna Björnstjerna
Oversat af Flemming Møldrup
ABC Forlag, 2020
160 sider

Mediekonkurrencen, der i 2021 finder sted for niende gang, skal fra uge 38-46 give elever i 6.-10. klasse landet over mulighed for at dykke ned i de journalistiske genrer og agere nyhedsredaktion med 'Mod der forandrer verden' som overordnet tema. Eleverne deltager i konkurrencen ved at lave deres egen avis, der trykkes på rigtigt avisepapir og sendes til klassen i 500 eksemplarer. Når en klasse deltager i Mediekonkurrencen vil de komme til at fordybe sig i emnet igennem research og skriftlig fremstilling. De skal løse opgaven sammen, og vil derfor skulle tale med hinanden om emnet og selv reflektere over deres eget og andres mod. Mediekonkurrencen retter sig mod dansk, engelsk, samfundsfag, historie, geografi, kristendom samt familieunderskab. • Den trykte avis produceres i 'Newsdesk' – JP/Politikens Hus' didaktiske avisværktøj til skoleelever. • Vinderne kåres og præmieres i forskellige kategorier og aldersgrupper. • Tilmelding på newsdesk.dk. • Mediekonkurrencen 2021 er finansieret af Østifterne og Mary Fonden. For yderligere information, kontakt: **Mary Fonden** Kommunikationschef Bodil Liv Holm, 26 60 78 49 **Mellemfolkeligt Samvirke** Kommunikationschef Ulrik Norup Jørgensen, 28 25 79 76

Pædagogisk LæringsCenterForening
 Hjemmeside: www.plcf.dk
 E-mail: plcf@outlook.dk

Redaktør

Eline Mørch Jensen
 Weysesgade 9, 2100 København Ø
 Tel: 2171 7027
eline.moerch@gmail.com

FU

Formand

Birgitte Reindel
 Sophie Magdelenes Vej 1a, st.th, 3460 Birkerød
 Tel (privat): 2329 6263
birgittereindel@live.dk

Karin Kjeldsen

kjeldsen.karin@gmail.com

Kirsten Bundgaard Lassen
klassen26@gmail.com

Marlene Drost
marlenedrost@gmail.com

Steen Juhl Møller
steenjm@gmail.com

Janne Bjerring Larsen
jannebjerring@gmail.com

Pensionistgruppen

Formand Stig Bergmann
 Stokkemærkevej 19, 2730 Herlev
stig.bergmann@gmail.com

PLCF administration

Annoncer og ekspedition

Annette Molnit
 Tel: 2162 7126
 Man, ons kl. 10 - 11
plcfadm@outlook.dk

Abonnement kr. 775,- ekskl. moms.

LæringsCentret nr. 6 udkommer primo oktober 2021

Udkommer 8 gange årligt. Oplag 1.300
 ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion
 CS Grafisk A/S

Deadlines:

Nr. 6: 1. sept. (udkommer primo oktober 2021)
 Nr. 7: 1. okt. (udkommer primo nov. 2021)
 Nr. 8: 1. nov. (udkommer primo dec. 2021)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke nødvendigvis redaktionens og/eller PLCFs synspunkter.

Medlemskab:

Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Kontingent: Opkræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:

Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk
Flytning, navneskift m.v.:
plcfadm@outlook.dk

Forside-illustration af Otto Dickmeiss

Et nyt skoleår bringer altid ændringer med sig

Teknologiforståelse

Et nyt skoleår er startet, og det er altid spændende, hvad det kommer til at indeholde. Det vil nok være i løbet af dette skoleår, vi får en afklaring på, om/hvordan faget teknologiforståelse fremover bliver en del af skoledagen. Forsøget er slut, og vi afventer en rapport med resultaterne af følgeforskningen, og derefter skal de politiske partier finde frem til en aftale, helst med et bredt flertal bag, så vi ikke kan vente ændringer hele tiden.

Ny læsevaneundersøgelse på vej

Der har de sidste par år været stigende fokus på læsning og læseglæde, og det bliver derfor også spændende, hvad den nye læsevaneundersøgelse vil vise. Den kører i løbet af efteråret, og den vil give os et billede af, hvordan det står til med læsningen og med læseglæden her og nu, og hvordan udviklingen har været siden den seneste undersøgelse fra 2017. Jeg sidder med i følgegruppen, og jeg er meget spændt på, om nedgangen i læsningen er fortsat, eller om de seneste års fokus på læsning har bremset den uheldige udvikling.

Ny bekendtgørelse for det pædagogiske læringscenter?

Mens jeg skriver dette, er det stadig sommerferietid, så der er forholdsvis stille i medierne om folkeskolen, men der plejer at komme gang i debatten, når sommerferien slutter. I år skal vi også til at finde fodfæste i debatten om, hvad vi har lært af corona-tiden. Skal vi have mere holdundervisning? Skal skoledagen være kortere? Skal vi have blokke med de enkelte fag i stedet for lektioner? Eller hvad kan vi tage med os? Efter en periode med læringsmålstyret undervisning er det sundt at stoppe op og få drøftet, hvordan vi bedst driver undervisning i folkeskolen, og vi på PLC skal også finde ud af, hvor vi bedst understøtter lærere, ledelse og elever i processen. Bekendtgørelsen om det pædagogiske læringscenter er ved at blive revideret, og det bliver spændende at se, hvordan den endelige formulering bliver, så vi får et pejlemærke på, hvad der skal være vores primære fokus.

Nationale test

Det bliver også spændende at følge debatten om de nationale test. Oven på rådgivningsgruppens anbefalinger fra 2019 blev der lavet en politisk aftale, som skulle gælde indtil et nyt testsystem skulle være færdigt i slutningen af 2020. Det er vist endnu ikke færdigt, hvilket er forståeligt i en periode med fokus på Covid 19 og restriktioner, som konstant skulle ændres efter forholdene. Men mon ikke vi hører mere til dette arbejde i løbet af dette skoleår?

Birgitte Reindel, formand – som fratræder posten ved formandsvalget i oktober – og dermed også oplever ændringer dette skoleår. :-)

Skriftlig beretning 2020 – 2021

Af Birgitte Reindel

Efter ændringen af vedtægterne trykkes den skriftlige beretning nu hvert år i 5. udgave af LæringsCentret, som udkommer i starten af september. Sammen med den mundtlige beretning sættes den til årsmødets godkendelse i oktober.

De sidste to år har i meget høj grad været berørt af Covid 19 og alle de restriktioner, der er fulgt i kølvandet på virusen. Flere lokalafdelinger har måttet aflyse eller udskyde deres konferencer, men i september 2020 gennemførte vi sammen med Danmarks it- og medievejlederforening it-konferencen 'Fagligheder i en tech-tid' på Gl. Avernæs. Det var en stor succes med tæt på 100 deltagere.

Årsmøde 2020

At vi overhovedet kunne gennemføre årsmødet i 2020, var heldigt, men selv om vi gennemførte årsmødet, var det med en del afbud i sidste øjeblik. Vi startede med en online-session med Pia Peebles, som kort tid forinden var tiltrådt som læringskonsulent i BUVM for PLC. Hun gav først et kort oplæg om de visioner, hun havde for arbejdet, og så holdt vi en pause i kontakten, hvor vi samlede vores egne ønsker og forventninger til hende/BUVM, som vi til sidst præsenterede hende for, og som Pia kort kommenterede på. Det gav bestemt forventninger til at fortsat godt samarbejde med BUVM. Derefter fik vi et super veloplagt oplæg af Rikke Falkenberg Kofoed, der gav os mange idéer til at få verdensmålene i spil ude på skolerne.

Aftenen stod som vanligt i PLCF-prisens tegn. Modtager i 2020 var Otto Dickmeiss for de mange skønne illustrationer, han har tegnet til utallige bøger. Otto havde valgt selv at tegne årets plak, og som vanligt er det plakattegneren, der laver forsiderne til LæringsCentret året efter,

hvilket vil sige, at vi her i 2021 nyder godt af Ottos tegninger på forsiden af bladet. (Og når du læser dette, er arbejdet i Pris-udvalget med at finde den næste prismodtager klaret – og plakaten på vej i trykken. Tak for udvalgets arbejde!)

Søndagen blev brugt til drøftelse af foreningens virke og økonomi, og der var valg til FU og til de forskellige udvalg. Det lykkedes ikke at få valgt 8 til FU, men 7, hvilket var én mere end de foregående år, så det var dejligt. Hvordan udvalgene ser ud pt. kan ses på hjemmesiden.

Administration

Selvom vi lige har fået ny administrator, måtte vi på jagt efter en ny, da hun valgte at opsigte aftalen. Det var ikke helt let at finde en erstatning, men det lykkedes heldigvis i løbet af foråret, så nu er det Inge von Essen, der tager sig af medlemsregistret og bogføringen. Mailadressen er stadig: plcfadm@outlook.dk, hvis man skal skifte adresse eller lignende. Inge kan træffes på tlf. 4081 3123.

Samarbejde med Danmarks it- og medievejlederforening, Ditvej

Vi fortsætter samarbejdet med Ditvej, selvom de ikke ønsker at lave it-konferencen på Gl. Avernæs i fællesskab længere. Vi mødtes i efteråret til et fremtidsværksted, hvor blandt andet bladsamarbejde var på dagsordenen. Formanden og jeg har også mødtes til månedlige virtuelle møder til gensidig information og inspiration. Også en anledning til at drøfte nye tiltag fra BUVM og DLF.

Samarbejde med DLF

Da den nye overenskomst blev vedtaget i august 2020, forsøgte jeg at komme i dialog med DLF om, hvordan vi kunne hjælpe kredsene i DLF med også at have fokus på PLC-området, når der skulle laves kommunale og lokale aftaler. Min

drøm var at lave et inspirationsmateriale sammen med DLF, som kunne sendes til kredsene, men der kom så lige et formandsvalg i DLF på tværs. De næste måneder havde den nye ledelse og hovedstyrelse travlt med at etablere sig, men i slutningen af vinteren blev PLCF inviteret til et virtuelt møde, hvor nogle af de mindre foreninger kunne fortælle om de ønsker, vi havde til DLF, og det blev aftalt, at vi skulle indkaldes til endnu et møde, når vi havde set, hvorledes aftalerne i kommuner og på skoler så ud i løbet af foråret. Det møde er vi endnu ikke indkaldt til (i skrivende stund), men vi håber og forventer da bestemt, at dialogen fortsætter.

Samarbejde med BUVM

På trods af Covid 19 er samarbejdet med BUVM fortsat næsten uændret, - blot med virtuelle møder. PLCF er stadig med til at rådgive om Udviklingspuljen i det udvalg, der kaldes Lille RUF, og vi er stadig med i gruppen, der kommer med input til de PLC-konferencer, som ministeriet afholder. Der afholdes næste gang en konference i november 2021.

Jeg har tidligere meldt ind til ministeriet, at PLCF gerne ville være en del af de faggrupper, der er blevet nedsat, fordi det ude på skolerne ofte var os, der skulle formidle noget af det arbejde, faggrupperne lavede. Det er der blevet lyttet til, således, at jeg nu sidder med i faggruppen for dansk. Det er rart at kunne følge lidt mere med, selvom PLC ikke er et fag.

En del af faggruppernes arbejde i dette forår var at komme med input til arbejdet omkring en revision af bekendtgørelsen for det pædagogiske læringscenter. Selv det arbejde startede i den gruppe af interessenter, der i sin tid rådgav ministeriet omkring den nye bekendtgørelse. BUVM er nu i gang med at samle alle input sammen og formulere et forslag ►

Tid til dansk-undervisning, der gør indtryk?

DanskSkud er klar til
3. klasse

DanskSkud er et moderne dansksystem til mellemtrinnet med rødder i litteraturen og fokus på et moderne mediebillede. Eleverne undersøger litteratur, tekster, billeder og medier med afsæt i deres egen verden. De lærer at analysere indtryk, formulere udtryk og sætte aftryk på verden. De vokser fagligt og som mennesker. DanskSkud understøtter med andre ord dit vigtige arbejde med at danne dine elever, så de kan sætte ord på livet.

Få en gratis læseprøve på danskskud.gyldendal.dk

Gyldendal Grundskole
 @gyldendal_grundskole
 Gyldendal Uddannelse

GYLDENDAL

til en ny bekendtgørelse, og når det arbejde er færdigt, vil vi blive inviteret til en drøftelse af den nye udgave. Det bliver spændende at se udkastet! Ud over de nævnte udvalg er vi også med i en gruppe omkring Materialeplatformen, der er kommet i en ny udgave, og vi er med i forskellige udvalg, der har it og teknologi i fokus.

Forårsmødet 2021

Hvordan vi kan få vores ambitioner som forening og vores økonomi til at hænge sammen, var hovedindholdet på forårsmødet, som vi også var heldige at kunne afholde live. En af de store udgifter vi har, er produktion og udsendelse af vores blad. Samtidig ved vi, at mange er glade for at få bladet i fysisk udgave. Det er derfor ikke helt nemt at beslutte, om

vi skal overgå helt til et virtuelt blad, eller om vi skal udgive færre blade, men til gengæld udvikle en 'større' hjemmeside med masser af inspiration. Det var i hvert fald nogle af de drøftelser, vi havde på forårsmødet, og som vi nedsatte et udvalg til at undersøge nærmere. Den endelige beslutning skal tages på årsmødet i slutningen af oktober. Hvis du har en holdning eller andre input desangående, skal du være meget velkommen til at skrive til mig på plcf@outlook.dk.

Da jeg har valgt ikke at genopstille som formand til oktober, drøftede vi også, hvilke ønsker vi kunne have til min afløser. Det allervigtigste må dog være engagement og lyst til opgaven! Hvis du synes, det lyder lige som dig, skal du være

velkommen til at kontakte mig og høre mere – plcf@outlook.dk.

LæringsCentret

Vores blad LæringsCentret har holdt fanen højt på trods af Covid 19. Bladudvalget har sammen med redaktør Eline Mørch Jensen skrevet artikler, fundet temaer, kontaktet potentielle skribenter og meget mere i kampen for at udgive et interessant og inspirerende blad 8 gange siden sidste skriftlige beretning. Godt kæmpet!

Det var hovedindholdet af det seneste års arbejde. Ikke alt er nævnt, og ikke alt er gennemført som de tidligere år af nævnte årsag. Vi takker alle samarbejdspartnere - nævnte, som ikke nævnte - for godt og konstruktivt arbejde i en svær periode. ■

Forretningsudvalget 2021

Birgitte Reindel, formand
F. 1959. Medlem af FU siden 2010. Formand siden 2013.
PÅ VALG! – genopstiller ikke!

Janne Bjerring Larsen
F. 1959. Medlem af FU siden 2019.
På valg! – genopstiller!

Birgitte Barfoed Høj
F. 1971. Medlem af FU siden 2020.
Ikke på valg!

Karin Kjeldsen
F. 1960. Medlem af FU siden 2014. Ikke på valg!

Steen Juhl Møller
F. 1971. Medlem af FU siden 2014. Ikke på valg!

Marlene Møller Drost
F. 1975. Medlem af FU siden 2017. PÅ VALG! – genopstiller!

Dan Damsø
F. 1975. Medlem af FU siden 2020. Ikke på valg!

Indkaldelse til Årsmøde 2021

Der indkaldes herved til årsmøde på 'Haraldskær', Skibetvej 140, 7100 Vejle fra lørdag den 30. oktober 2021 kl. 13 til søndag den 31. oktober 2021 kl. 12 med efterfølgende frokost.

Tilmelding og program via lokalafdelingen.

Forslag til dagsordenen skal være formanden Birgitte Reindel i hænde senest den 1. oktober 2021.

Birgitte Reindel, formand for PLCF

Der er på nuværende tidspunkt en plads ledig i FU samt to ledige pladser som suppleant.

Fotos: John G. Dinesen og Bjarne Thostrup samt ukendte.

Målet er at lære eleverne om frihed

Af Eline Mørch Jensen

Danmarks Lærerforening ønsker, lige så lidt som Skolelederforeningen og Gymnasieskolernes Lærerforening, nogen form for politisk indblanding i hvordan emnet ytringsfrihed gribes an i skolen.

Det samme gælder forsknings- og uddannelsesministeren og børne- og undervisningsministeren, der heller ikke mener at hverken regering eller folketing bør blande sig i undervisningen, som foreslået af Dansk Folkeparti. DF mener at det skal være obligatorisk for alle lærere at undervise i – og vise – tegningerne af Profeten i deres undervisning for at fjerne fokus fra den enkelte lærer, som ellers vil løbe en personlig sikkerhedsrisiko.

Den konkrete anledning til at stille forslaget var sidste års afskyvækkende mord på den franske lærer Samuel Paty, som havde undervist i og vist tegningerne af profeten i sin klasse, samt den danske lærer "Charlotte", som i et opslag på Facebook efterfølgende valgte at støtte op om brugen af tegningerne i sin undervisning - indtil hun blev truet til tavshed. I dag har "Charlotte" fået hemmelig adresse.

Trods modstanden mod DFs forslag er der dog bred enighed om det helt urimelige i, at lærerne ikke kan føle sig frie til at vise tegningerne, hvis det er det, der giver bedst mening, når man underviser i Tegningskrisens forløb og følger, så som demonstrationerne foran de danske ambassader og det uhyrlige attentat på medlemmerne af det franske satireblad Charlie Hebdo's redaktion i 2015.

Altid lærerens ansvar
Skal lærerne afstå fra at undervise i

Tegningskrisen og gå til spørgsmålet om ytringsfrihed på andre måder?

Formand for Danmarks Lærerforening, Gordon Ørskov Madsen, er ikke i tvivl:

- Det må aldrig blive et mål i sig selv, at tegninger af Profeten Muhammed skal bruges i undervisningen i skolen. Men demokrati og ytringsfrihed er et fundament i vores samfund og helt afgørende i skolens undervisning. Det er lærerens ansvar at nå længst muligt med sin undervisning – altså så eleverne opnår størst mulig forståelse for grundlæggende frihedsrettigheder og demokrati.

- Læreren og skolen må organisere og tilrettelægge undervisningen lige præcis ud fra de elever, man har. Målene for undervisningen er afgørende. Det er ikke et mål i sig selv, at eleverne skal se tegningerne – målet er at eleverne skal dannes og uddannes i demokrati og frihed – herunder ytringsfrihed. Og der må man tage højde for, hvad der virker bedst med de elever, man har med at

gøre. Det er det, der er afgørende, slår Gordon Ørskov Madsen fast.

Han tilføjer at det vil være en hjælp for lærerne, hvis der udvikles gode undervisningsmaterialer og metoder, der kan understøtte undervisning i begreberne demokrati og ytringsfrihed.

Du mener ikke at DFs forslag rummer en mulighed for at støtte lærerne, så de ikke står alene, hvis de vælger at benytte tegningerne i deres undervisning?

- Men så bliver det jo ikke skolen og læreren selv, der afgør om tegningerne skal vises eller ej. Det er jo netop ikke læreren der "vælger" at anvende tegningerne, hvis det bliver lovbestemt.

- Vi skal holde fast i, at det er skolen og læreren, der skal vurdere, hvilke tilgange og undervisningsmaterialer der skal bruges, for at lykkes med undervisningen, siger Gordon Ørskov Madsen og uddyber: - De valg skal træffes ud fra faglige vurderinger – ikke på Christians-borg. ■

Vi kan i det mindste tale sammen

Af Jens Raahauge

For at værne om ytringsfriheden råber jeg røvhul efter min nabo.

Dette digt fra poeten Peter Poulsens digtsamling *Rulletekster* pryder det krus, som jeg dagligt drikker af for at minde mig selv om, at vi har ytringsfrihed, men ikke pligt til at bruge den, blot fordi vi kan. Det kan aldrig skade at overveje det, man ønsker at sige.

Når jeg vælger at indlede med dette, skyldes det, at vi fik indført ytringsfrihed for at sikre retten til kritik af magten, mens vi i dag ser, at begrebets pendul er svinget, så vi i stigende omfang oplever, at magten hævder sin ret til at fremføre målrettede, kritiske ytringer over for udvalgte mindretal, ofte de magtesløse. Det kan synes at være en magtpubertær handlemåde, men den er altså virkelighed, og derfor må vi pædagogisk søge at arbejde med de børn og unge, der føler sig ramt, så de udvikler en robusthed frem for at udvikle en voldelig adfærd.

Men det må være op til hver enkelt at finde den vej, som synes bedst i en given kontekst; påbud fra magten om at vise fx bestemte tegninger, der er oplevet krænkende, løser intet. Men måske er det på sin plads i nogle sammenhænge at vise eksempler på disse tegninger. Lad mig give et eksempel fra min egen hverdag som skoleleder på Holmegårdsskolen i Kokkedal, en skole med en høj andel af muslimske børn, hvoraf nogle udtrykte stor vrede over Jyllands-Postens tegninger.

Først inviterede jeg forfatteren Kåre Bluitgen til morgensamling i udskolingen. Et par muslimske elever havde læst hans bog om Profetens liv, og de fandt både teksten og illustrationerne kedelige og på ingen måde ophidsende. Han gav dem ret i, at det ikke var en spændingsbog, men en fagbog, en historiebog. Da vi

derefter kom ind på hans forfatterskab, og han nævnte sin roman *Vi har iført os ligklæder* (1989) om det israelsk-sikrede overgreb på palæstinensiske flygtningelejre i Beirut, kunne man fornemme en sær uro blandt eleverne. "Kan det passe, at ham, der kritiserer Profeten, holder med palæstinenserne?" spurgte en med tvivl i øjnene. Og ja, det kunne det. Kåre Bluitgen er i sine romaner solidarisk med de undertrykte og overgrebne. Besøget bidrog til at eleverne kunne få øje på nuancer i en politisk debat i almindelighed og i The Muhammad Cartoon Crises i særdeleshed.

Alligevel var der en kerne af drenge, som ikke kunne slippe vreden. Og jeg inviterede dem til en samtale om dansk humor og satire – i et forsøg på at grine sammen med dem, og på at gøre dem bedre rustede til at håndtere det, som de opfattede som en hån, der var rettet imod dem. Vi mødtes omkring et bord i skolens kantine.

En pæn stak udklip lå på bordet: Storm P, Roald Als, Siné, Bo Bojesen, Herluf Bidstrup og et par af de tegninger, som

de danske imamer havde haft med til Egypten. Vi fik ægte grin, vi fik talt om, hvordan katolikker måtte have det med nogle af Sinés tegninger, hvordan ministre og andre politikere kunne have det med at blive karikeret osv. osv.

Kun ét billede kunne vi ikke tale nuanceret om. Det var en af de tegninger, som imamerne efter sigende havde haft med til Cairo: Profeten afbildet som en gris. "Det har man aldrig lov til," sagde en af drengene ret ophidset. Og de andre sagde ham ikke imod. Men så tilføjede han: "Men jeg kan ikke lide ham; han er et dårligt menneske!" Det viste sig, at han troede, at tegningen forestillede en markant, indvandrer-kritisk folketingspolitiker, nemlig Martin Henriksen.

Denne fejltagelse, som selvfølgelig udløste grin, var en oplagt anledning til, at vi kunne tale mere konkret sammen om JyllandsPostens tegninger, dels fordi grisen IKKE stammede fra denne avis, men var bragt med for at skabe ophidselse, og dels fordi jeg jo måtte fortælle, at den ikke skulle forestille en dansk politiker, men Profeten selv.

Forargelsen over tegningen forblev intakt, men at den var blevet brugt på en noget lumpen måde, tog toppen af vreden. Derfor kunne vi tale om Jyllands-Postens tegninger i en atmosfære af, at alt måske ikke er, som vi umiddelbart har fået fortalt. Og det viste sig jo at være tilfældet.

Med dette eksempel vil jeg gerne vise, at vi aldrig som strudsen bør stikke hovedet i sandet, men invitere til SAMtale med de forurettede og vrede. Kun derved kan vi bidrage til, at de udvikler den robusthed, der skal til for at leve i et demokrati med ytringsfrihed. På den anden side vil et forslag om at gøre krænkelsen til pensum svare til, at råbe røvhul efter sin nabo. Gud ved, om det fremmer samhørigheden på vejen? ■

Man kan ikke starte for tidligt med ytringsfrihed!

Det frie ord handler om meget andet end de 12 tegninger som blev trykt i Jyllands-Posten i 2005. Mange steder er ytringsfrihed et spørgsmål om liv eller død og adskillige lande udøver censur og fængsler, torturerer og myrder forfattere og meningsdannere for at sige eller skrive hvad de tænker.

Af Eline Mørch Jensen

At lære om demokrati og menneskeret-tigheder, herunder retten til at tænke og ytre sig frit, er ifølge Fælles mål en central del af børn og unges uddannelse. Det er med andre ord vigtigt at lære at forstå hvordan og også hvorfor mennesker i forskellige kulturer har indrettet sig som de har, dels for at støtte børn og unge i at deltage og finde fodfæste i deres egen kultur og samfundsindretning, og dermed udvikle følelsen af medborgerskab, dels for at styrke dialogen med anderledes tænkende.

I Fælles Mål for samfundsfag hedder det at eleverne skal "opnå viden og færdigheder, så de kan tage reflekteret stilling til samfundet og dets udvikling." Desuden skal eleverne "opnå kompetencer til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund." Samt "opnå forudsætninger for udvikling af kritisk tænkning og et værdigrundlag, så de kan deltage kvalificeret og engageret i samfundet." Et fagformål der altså specifikt er rettet mod eleverne på 8. og 9. klassetrin, mens det i fagformålet for dansk mere bredt - hedder at eleverne bl.a. skal "udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer."

Men hvordan undervise i det frie ord i en digital tidsalder - efter sager om billed-delinger på SoMe, Fake News og offentlig-gørelsen af de 12 tegninger af Profeten og den efterfølgende Tegningskrise? Hvordan griber man emnet ytringsfrihed an, når man gerne vil engagere både små og store elever? Og hvorfor er det vigtigt for børns dannelse at forholde sig til ytringsfriheden?

Et fundament at stå på

For at få et kvalificeret bud på disse spørgsmål, har LæringsCentret mødt Mille Rode, generalsekretær i Dansk PEN, som er den danske afdeling af International PEN. PEN blev stiftet i 1921 som "en ordenes

Det er fint at se på hvad der samler os, ligesom en åben og konstruktiv dialog naturligvis er vigtig, men vi tager ikke skade af at undersøge og tale om vores forskelligheder, mener Mille Rode.

republik, der skulle samle nationerne" og består af forfattere, journalister, oversættere, redaktører og udgivere. PENs mål er at kæmpe for ytringsfrihed, ligegyldigt hvor den udsættes for trusler, at skabe forståelse mellem forfattere og skribenter af enhver nationalitet samt at arbejde for bevarelse af verdens litteratur.

- Det er nødvendigt at forholde sig til ytringsfrihed, hvis vi vil have vore børn og unge til at deltage i demokratiet, det vil sige både forstå og bidrage til det, enten lokalt eller på andre niveauer. Der er nødt til at være et fundament at stå på, og det er jo grundskolen og uddannelsessystemet, der skal levere det, fastslår Mille Rode, og hun fortsætter: - Vi kan ikke forvente at forældrene alene skal varetage den opgave, især ikke hvis vi kigger på børn af indvandrere, der er kommet hertil fra meget anderledes samfundssystemer. Deres børn har ikke samme forudsætninger for at forstå vores system, og de kan ikke altid få den samme hjælp hjemmefra til at forstå det.

Er ytringsfrihed noget man skal tage fat på i samfundsfag eller allerede fra 0. klasse af?

- Gennem hele skoletiden - og ja, gerne allerede i 0. klasse. Man kan faktisk ikke starte for tidligt! Det er selvfølgelig forskelligt, hvordan man kan arbejde med ytringsfrihed på de forskellige trin. Det behøver ikke at være et konkret fag, det skal tænkes ind alle mulige steder i undervisningen, ikke kun i dansk og samfundsfag, som man gør på mange skoler, siger Mille Rode og uddyber:

- For eksempel er det oplagt at se på ytringsfrihed inden for it, hvor skolen jo interesserer sig for at uddanne elever i at beherske it og få forskellige færdigheder i at begå sig på de sociale medier. Det er i høj grad hér vi har nogle store udfordringer lige nu - især fordi vi voksne er en slags flygtninge i den digitale verden. Børnene og de unge er indfødte på it-området, de kan en hel masse, men for at mestre alle de sociale, kulturelle og politiske muligheder, SoMe rummer, må man også forholde sig kritisk til dem og lære at gebærde sig på nogle gode måder.

Fra Struensee til SoMe

I samfundsfag og i dansk på mellem-trinnet og i udskoling giver det nok god mening for de fleste lærere at gå tilbage til 1770 under Christian d. 7, hvor Struensee afskaffede censuren. Eksempelvis med afsæt i Grundlovens ordlyd i §77, hvor ytringsfriheden er skrevet ind: "Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres." Her er det også naturligt at se på begrænsningerne i ytringsfriheden jf. Racismeparagraffen, og - frem til 2017 - Blasfemiparagraffen.

Mere overordnet kan man arbejde med artikel 19 i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne fra 1948, hvori det bl.a. hedder: "Enhver har ret til menings- og ytringsfrihed; denne ret omfatter frihed til at hævde sin opfattelse uden indblanding og til at søge, modtage og meddele oplysning og tanker ved et hvilket som helst meddelelsesmiddel og uanset landegrænser." Og herefter eventuelt gå videre med Børnekonventionen og Verdensmålene.

Diskussionsemnerne der kan tages op er mangfoldige, for eksempel: Hvorfor er der behov for at lovgive på området? Betyder ytringsfrihed at alle skal kunne sige hvad som helst til alle tider? Kan selv-censur være nødvendigt og bør man afholde sig fra at sære eller fornærme andre mennesker, selvom man har ret til at gøre det? Er der - eller bør der være - grænser for ytringsfrihed og i givet fald - hvilke? Man kan tage afsæt i skoledemokrati, klassemøde, elevråd og børns medbestemmelse m.v.

Et vindue ud mod verden

Hvor kunne det ellers være relevant at inddrage spørgsmål om ytringsfrihed?

- Jamen, der er jo også spørgsmål der handler om køn og mangfoldighed i forhold til andre kulturer. I faget dansk skal der selvfølgelig undervises i dansk sprog og litteratur, men jo også i litteratur ude fra den store verden - og helst ikke bare den engelsksprogede, tyske, franske og spanske litteratur - men også bøger

som kan åbne vinduet op for eksempelvis afrikanske eller mellemøstlige kulturer og som kan give indblik i hvordan mennesker rundt omkring lever og tænker. Her er det desværre et kæmpe problem at der er så lidt oversat litteratur - både til børnene og de ældre, mener Mille Rode.

Og de børnebøger, er ofte af typen "Pedro fra Peru" og skrevet i 1970 ...

- Fuldstændig umulig litteratur! Når man kigger på bibliotekerne, kan man jo se at mange materialer har været præget af den marxistiske undervisningstilgang. Altså den der solidaritets-tænkning om at "nu kommer vi og hjælper jer, I stakler, der er kommet bagud i kapløbet." Og der er da også mange lande der halter bagefter, men helt så enkel ser verden jo ikke ud!

Er der også en tendens til at mene, at børn bedst kan identificere sig med nogen der ligner dem selv mest - altså at små hvide børn helst vil læse om små hvide børn ...

- Ja, og sådan så det måske ud for 30 år siden. Men i dag er vores naboer jo også mørke i huden, deres mor går måske med tørklæde og der dufter af karry i opgangen. Så selvfølgelig har verden forandret sig og det bør også afspejle sig i litteraturen, mener Mille Rode.

Forskelle er ikke farlige

Hun understreger at det også handler om at opnå en større samfundsforståelse, for én ting er at lære om hvordan levevil-kårene er i andre lande, en anden er at lære børnene om hvordan vi hver især indretter os:

- Vi har gjort det på én måde her, man har gjort det på andre måder andre steder og det fungerer sådan set - i hvert fald mange steder - udmærket. Altså selv Sverige har jo et andet system, ikke? Men vi er lidt præget af at den bedste af alle verdener, det er den vi lever i herhjemme, og det tror jeg også skinner igennem i undervisningsmaterialerne.

Så det du savner er ikke nødvendigvis materialer, der for eksempel problematiserer manglende pressefrihed,

men også bare materialer der beskriver forskellige kulturers måder at indrette sig på?

- Det første skal vi selvfølgelig også have, for der er masser af alvorlige problemer at tage fat på! Men vi skal også kaste et åbent blik på andre samfund. Jeg vil ikke sige at vi skal have med et ikke-problematiserende blik på et land som Egypten for eksempel, hvor man jo ikke kan komme udenom at der er problemer med censur, men vi har lettere ved at forstå hvordan de tænker, hvis vi gør os umage med at prøve at forstå, hvad det er for en verden de kommer fra, siger Mille Rode og tilføjer:

- Hvis vi ønsker at de skal forstå os – og nu

I følge Mille Rode er det et kæmpe problem at der mangler bøger, som kan åbne vinduet op og vise hvordan folk lever i andre lande, fx i Afrika og Mellemøsten. Blandt de få bøger, hun kan komme i tanke om, som egner sig som afsæt for diskussioner om frihed med elever i indskolingen og på mellemtrinnet, er Pippi Langstrømpe. Pippi er altid på de svages side lige som hun er imod dumme, firkanterede regler, som er lavet af de voksne hen over hovedet på børnene.

taler jeg om dem og os, men sådan bliver den her snak jo nogen gange – men altså hvis vi ønsker at andre skal forstå hvorfor vi synes at det kan være helt fint at trykke Muhammedtegningerne eller hvorfor det er i orden at ligge topøs på stranden – eller hvad det nu kan være! – som virker provokerende eller udfordrende, så er vi også selv nødt til at forstå hvad det er for en kultur de er gjort af.

Flyt fokus fra tegningerne

Spørgsmålet for eller imod visning af tegningerne ender nemt som en skyttegravskrig, hvor den ene fløj taler om at bygge bro på tværs af kulturer, mens den anden sætter det frie ord højere.

Hvor står PEN i dét dilemma?

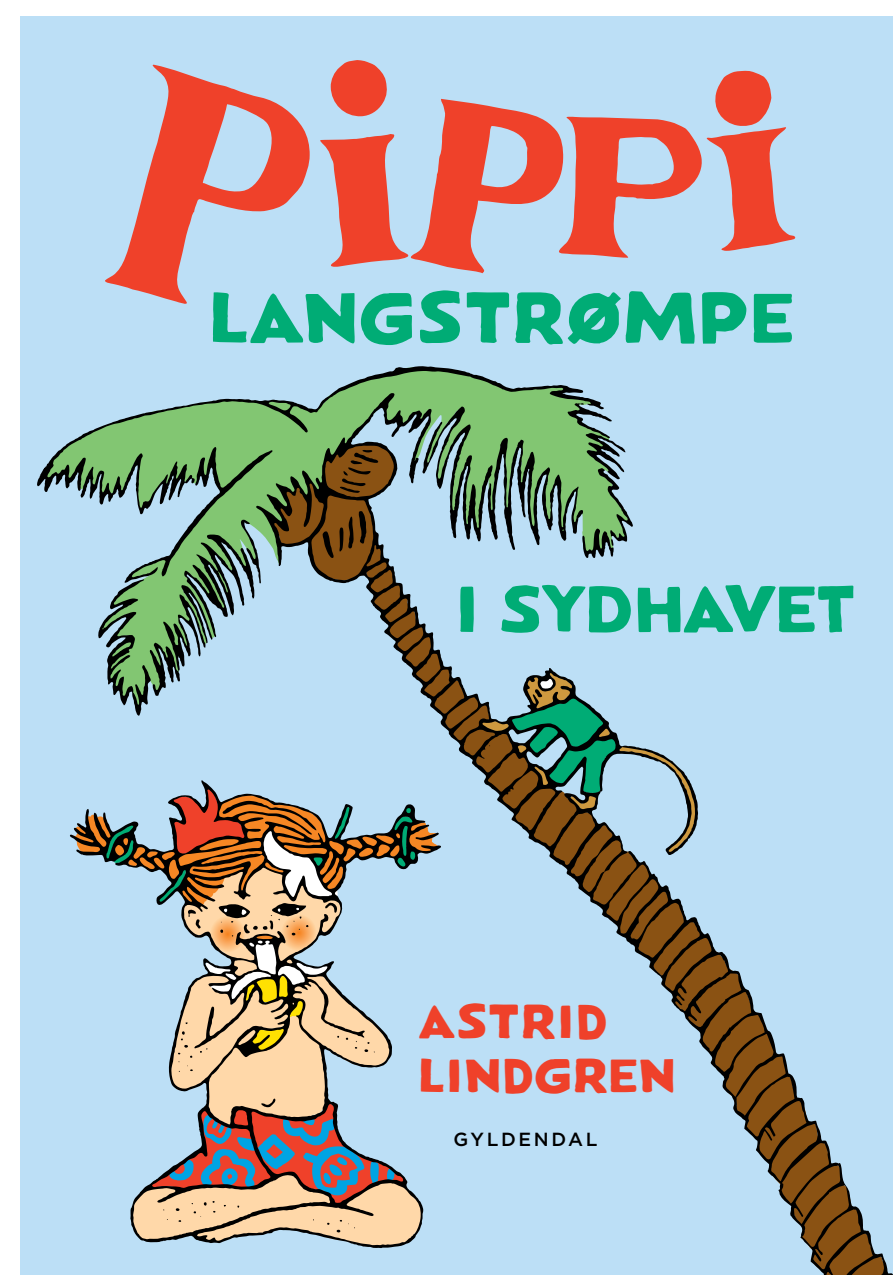
- Det er fint at se på hvad der samler os, ligesom en åben og konstruktiv dialog naturligvis er vigtig, men vi tager ikke skade af at undersøge og tale om vores forskelligheder. Forskelle er ikke farlige! Hvis man bare glider let hen over forskellighederne, tror jeg man fejler ting til side, som risikerer at komme igen på en uheldig måde. Samtidig risikerer vi at blive meget enøjede, mener Mille Rode, og hun lægger til:

- PEN har ikke nogen fælles holdning på området, det er sjældent vi er i stand til at mobilisere en fælles holdning til andet end at vi er imod censur. Det er en del af styrken ved PEN at vi gør en dyd ud af at være uenige – og gerne højlydt! Man kan finde forskellige holdninger til om man skal vise tegningerne eller ej, i skolen såvel som i medierne, men man ville måske godt kunne nå til en fælles holdning om at det i vid udstrækning må være lærernes egen beslutning om de vil gøre det.

Det er ikke at lade lærerne i stikken?

- Jeg forstår godt argumentet, men jeg er ikke sikker på at det ville betyde en beskyttelse af lærerne. Man skal tage de her diskussioner og også forholde sig åbent til dilemmaerne, men man skal passe også på med at være modig på andres vegne. Og så skal man ikke nøjes med at fokusere på tegningerne, for ytringsfrihed handler om uendelig meget andet og mere, understreger Mille Rode.

Mille Rode tager gerne ud på skoler og holder foredrag om og bidrager gerne med ekspertise og gode råd på forskellige klassetrin i forbindelse med emner om ytringsfrihed mv. Kontakt pen@pen.dk

©Ingrid Vang Nyman/The Astrid Lindgren Company

Læs 20 minutter om dagen

FAGBOGS-
TEKSTER
OM DYR

SYV
FABLER

"Bogen har en positiv og anerkendende strategi til, hvordan forældre som en vigtig resurse for barnets læsning, guider og motiverer barnet til at blive en læser."

- LEKTØR

"En fantastisk god bog, der rummer de oplysninger, som mange forældre efterspørger, når de skal støtte deres barn i den daglige læsning. Bogen er tillige udstyret med mange fotografier og tegninger, der er en fantastisk god støtte og motivation til læsningen. Temaet "dyr" er velvalgt, da alle børn kender disse dyr og derfor har en forforståelse for teksten. Rigtig store anbefalinger til både læringscentre og folkebiblioteker."

- LEKTØR

7-9 ÅRIGE

gads børnebøger

Demokrati i fagene

Af Anna Johansen, lærer og PLC-medarbejder på Ellebækskolen, Næstved

Demokrati er centralt i folkeskolelovens formålsparagraf, hvor §1 stk. 3 siger at folkeskolen skal "forbede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med demokrati og folkestyre."

Bogen *Fagdidaktik og demokrati* (2020) er et bud på hvordan man kan arbejde med demokrati i fagene. Et område der, i følge redaktørerne af bogen, Claus Haas og Christina Matthiesen, i forvejen er meget lidt forskningsbaseret materiale om.

De enkelte afsnit i bogen undersøger og diskuterer hvordan fagdidaktik og demokrati kan hænge sammen i teori og praksis med hver deres fokus. De inddrager i forskellig grad nyere forskning, analyser, beskrivelse af teorier og praksis eksempler for at argumentere for og problematisere afsnittenes pointer, hvilket gør at man kan bruge det til egne studier og diskussioner i skolen.

Bogen er delt i to afsnit; Del 1 om "De enkelte fags afsæt og muligheder." Afsnittet indeholder kapitler vedrørende fagene matematik, dansk, naturfag, historie, sprogfag, samfundsfag samt håndværk og design. Og Del 2 om "Eksperimenter og perspektiver." Her er der eksempler vedrørende dansk, åben skole, filmproduktion, teknologiforståelse og teknokritisk matematikundervisning. Flere af kapitlerne bruger praksisorienterede cases til at analysere og eksemplificere hvordan demokratiske samtaler og demokratisk dannelse kan bruges i fagundervisning, andre fokuserer mere på hvordan forskellige teorier kan sige noget om hvorfor og hvordan demokratiaspekter kan indgå i fagene.

Som naturfagslærer og PLC-medarbejder har jeg her valgt at koncentrere mig om to kapitler, nemlig kapitel 2 med overskriften "Demokratiforbere-dende naturfagsundervisning gennem samfundsrelevante problemstillinger", samt kapitel 10 om "Deltagelsesmuligheder i den litterære klassesamtale – hvad kan vi lære af Forfatterskolens kollektive løsninger".

Socio-scientific issues

Kapitel 2 er skrevet af Jan Alexis Nielsen (lektor ved Naturfagernes Didaktik, Københavns Universitet). Forfatteren tager udgangspunkt i begrebet socio-scientific issues (SSI), som vil sige samfundsrelevante problemstillinger der har et naturvidenskabeligt indhold, og bruger begrebet til at se på hvordan man kan lave demokratiforbere-dende undervisning. SSI-problemstillinger indeholder elementer, som rækker ud over selve naturfagene, hvorfor han siger at de er oplagte i fællesfaglige forløb i udskoling. Det er essentielt at problemstillingerne er åbne i deres form, så man kan diskutere "hvad vi skal gøre, og ikke kun, hvad der er sandt og falsk". I definitionen af SSI ligger der at det skal være rigtige etiske dilemmaer, som føles meningsfulde for eleverne.

Han kommer med et eksempel på SSI-undervisningsforløb, som tager udgangspunkt i problemstillingen "Skal vi tillade gentterapi på mennesker". Her nævner han en didaktisk metode, hvor eleverne skal diskutere forskellige holdninger og udarbejde et høringssvar, hvor det er tydeligt, at der er gjort et stort stykke forarbejde fra hans side for at sætte sig ind i problemstillingen og forskellige interessenters holdning til sagen. Til den interesserede kan hele dilemmaet findes på ku.dk: Gentterapi – Et dilemma for fremtiden?

I følgende afsnit beskriver Jan Alexis Nielsen hvordan SSI-aspekter indgår i de danske læreplaner og historisk i

naturfagsdidaktikken. I dag er det ene af de fire naturfaglige kompetenceområder perspektiveringskompetencen, hvor eleven skal kunne perspektivere naturfaglige problemstillinger i en større kontekst. Historisk har naturfagsdidaktikere diskuteret hvad der er vigtigst for eleverne at lære; fagfagligt indhold eller viden om hvordan naturvidenskab skal forstås i forhold til samfundsmæssige forhold.

Desuden beskriver han studier af SSI-undervisning og hvordan man har vurderet elevernes argumentationskompetence og elevernes læring. Disse afsnit kan bruges til egne refleksioner over hvad og hvordan SSI-undervisning kan tilrettelægges. Endelig fortæller Jan Alexis Nielsen om udfordringer i forhold til SSI-undervisning, bl.a. at det kræver tid at finde egnede problemstillinger og at disse rækker ud over det naturfaglige, så det er en fordel at trække på andre fagligheder, som fx dansk.

Den demokratiske samtale

Kapitel 10 af Louise Rosendal Bang, ph.d-studerende ved Afdeling for Fagdidaktik, DPU, Aarhus Universitet. Kapitlet sætter fokus på hvordan man kan samtale om en tekst, så der kommer en god balance mellem elevernes egne udlægninger af teksten; den personlige og demokratiske, og den fagspecifikke, lærerstyret del. Louise Rosendal Bang er i gang med et forskningsprojekt om dette emne, og hendes data stammer derfra, fra samtaleanalyser fra en gymnasieklasse og fra Forfatterskolen i København.

Hendes undersøgelse viser at mange lærere bruger en "spørgetendens som den dominerende måde for samtalestyring". I internationalt forskningsregi kaldes dette IRE-metoden; Initiate-Response-Evaluate-metoden. "Læreren stiller spørgsmål, eleverne svarer, og læreren svarer eller giver feedback." En af faldgruberne, som hun beskriver er,

at det kan blive en pseudo-samtale, hvor læreren kender de rigtige svar. Hun vil ikke affærdige metoden, da den har sine kvaliteter, men diskuterer hvordan man kan gøre en litteratursamtale mere demokratisk, ved at inddrage flere samtalemodeller. Den måde Forfatterskolen fører samtalen på, fremhæver det æstetiske i teksterne og lægger sig ikke fast på de fagligt "rigtige" svar.

I afsnittet bliver konversationsanalyse beskrevet, hvorfor og hvordan hun bruger denne metode til at undersøge klassesamtalerne. Hvis man vil fordybe sig i dette i forbindelse med studier, er det dejligt at hun beskriver så konkret, hvad det er hun gør. Med konkrete eksempler viser hun hvordan samtalen adskiller sig fra den traditionelle IRE-samtale, hvordan samtalestrukturen, pauser, tekstnære diskurser og uenighed kan bidrage til mere reelt demokratiske samtaler.

Som naturfaglærer genkender jeg disse samtaleformer i det undersøgende og perspektiverende arbejde. Og som Jan Alexis Nielsen konkluderer i sit kapitel,

er jeg enig i, at fagene didaktisk kan få meget ud af at arbejde sammen.

Også som PLC-medarbejder med fokus på lærernes didaktiske udvikling, kan jeg anbefale at bogen, hvis skolen vil sætte fokus på demokrati. Hvert fag kan læse hver deres afsnit, hvorefter man kan samtale om hvordan metoder fra forskellige fag kan samarbejde og berige hinanden.

Kapitlerne, jeg har læst, er godt forankret i forskning, teori og analyserede cases, hvilket er godt, hvis man vil gå i dybden, men kan være tungt at læse. Da der tit er praktiske eksempler, kan man også vælge at koncentrere sig om dem, og overlade til de enkelte lærere vælge, hvor dybt de vil gå ind i teorien. I alt synes jeg, at det er en vigtig bog i forhold til at sætte fokus på demokrati i skolen. Vil man arbejde med fælles fodslag mellem fagene, kan jeg desuden anbefale Bodil Nielsens bog *Dialog om undervisning, Pædagogisk ledelse med fokus på fag* (2021), som handler om hvordan skolens personale kan udvikle fælles tanker om undervisning og sætter fokus på hvordan man kan se

på hhv. fagernes særtræk og det fælles i fagene, og hvordan man kan indarbejde det i beskrivelser af progression og årsplan.

Fagdidaktik og demokrati
Claus Haas og Christina Matthiesen (red.)
351 sider
Samfundslitteratur, 2020

Udviklingspuljen 2021

Fokus på demokrati

I kan stadig nå det! Udviklingspuljen under Slots- og Kulturstyrelsen til udvikling af folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre har ansøgningsfrist 15. september 2021.

Årets udviklingspulje fokuserer på indsatsområder inden for demokrati, digital transformation og læring og dannelse. Puljen kan søges af

folkebiblioteker, skoler, kommuner og institutioner mv., der understøtter og udvikler folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre.

Der er 22,5 millioner kroner i puljen i 2021. I år kan man søge op til 100.000 kr., uden der kræves egenfinansiering på 40 %.

Læs mere om hvad der kan søges støtte til på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside på slks.dk

Højtlæsning, boller og varm kakao

Af Lone Braad, lærer og PLC-vejleder på Rousøskolen i Norddjurs Kommune

Læseklub i en corona-tid: Topmotiverede elever læser *Ivanhoe* og nyder både middelalder-dramatik og romantik, samværet og den fælles læseoplevelse i bibliotekets bløde sofaer.

I Norddjurs Kommune var vi tre skolebibliotekarere på Langhøjskolen, Auning Skole og Rousøskolen, som gik sammen om at ansøge om midler til at lave læseklubber fra UVMs pulje til understøttelse af læselyst i folkeskolen. Med Læstlystpuljen var der afsat midler til en 3-årig læseindsats målrettet 1.-9. klasse i folkeskolen og der blev givet tilskud til indsatser der skulle afsluttes inden udgangen af skoleåret 2021/2022. Puljen kan derfor ikke længere søges.

Da landet blev lagt ned af corona, da første del af projektet skulle afvikles, kom det til at få stor indflydelse på forløbet gang (projektet er toårigt). Men trods nedlukning og restriktioner i form af et kommunalt krav om ikke at blande klasser, skulle timerne afvikles, da de jo var bevilget.

Ansøgningens ene del gik på avislæseklub med udgangspunkt i et abonnement på Børneavisen. Børneavisen er en ugeavis målrettet børn mellem 9 og 12 år, som udgives af JP/Politikens Hus. Jeg mødtes med mine elever fra 5. klasse hver torsdag i det store frikvarter. Alle deltagere havde fået et eksemplar af Børneavisen med hjem og vi blev enige om en artikel, som vi læste i fællesskab og snakkede igennem sammen, så alle forstod sammenhænge mv. Det var meget forskelligt, hvilke artikler, som blev valgt. Hvis det handlede om geografiske steder, fx børn i andre lande, kiggede vi på kort. Andre gange handlede det om sport. Vi sluttede gerne af med et par jokes fra bagsiden.

Derefter blev aviserne delt ud i klasserne,

Fire tilfredse medlemmer af læseklubben siger tak for denne gang.

så alle fik et ugentligt eksemplar. På mellemtrinnet læser klasserne i aviser i fastlagte uger eller som supplement mellem læsning af bøger. I indskolingen er det dansklæreren som sammen med klassen kigger på ugens avis. I første klasse er de meget optagede af madopskrifter, som kopieres og sendes med de interesserede hjem.

Vigtige ritualer

Romanlæsningen, som der blev givet undervisningstid til, var et tilbud efter skoletid. Vi havde fået bevilget 20 timer i alt til begge Læseklub-forløb og 25.000

kr. hver, da de 50.000 kr. skulle deles mellem Langhøjskolen og Rousøskolen, efter som de er under samme ledelse og skolenummer. Pengene måtte bruges på materialer og forplejning.

Det blev et tilbud til 6. klasse, hvor nogle af eleverne tidligere havde deltaget i en læseklub og havde efterspurgt det. Jeg valgte at lancere *Ivanhoe* i Mette Finderups genfortælling med Lars Gabels illustrationer. *Ivanhoe* af Walter Scott er fra 1820 og handler om korstogsridderen Ivanhoe, der kæmper for kong Richard Løvehjerte og kærligheden til den skønne Rowena.

Han tiltrækkes dog af jøden Rebecca, som plejer ham, da han bliver såret, og da hun anklages som heks, må han stille op til duel. Vi havde nemlig arbejdet med middelalderen i historie og jeg håbede derfor på at en roman af denne type ville få nogle drenge med i Læseklubben. Af forskellige årsager lykkedes det dog ikke, til gengæld fik jeg fire topmotiverede piger, som nød samværet og den fælles læseoplevelse i fulde drag.

Da vi var startet på forløbet blev pigerne sendt hjem til skærkundervisning og de valgte at udsætte Læseklubben til de måtte komme i skole igen med begrundelsen, at det ikke var særligt hyggeligt at sidde ved hver sin skærm, og at lyden hopper, hvilket ødelægger læseoplevelsen. Pigerne ville helst have lov at sidde i bibliotekets bløde sofaer og nyde en kop kakao sammen. Jeg serverede en kop kakao på skolens regning og brugte nogle af pengene til at indkøbe myslibarar, så blodsukkeret blev hjulpet lidt op. Bolleterne var medbragte/hjemmebagte. Disse ritualer var vigtige i forhold til at der skulle hygges i forbindelse med højtlæsningen.

Sproggymnastik

Da eleverne igen måtte komme i skole fysisk, var det kun hver anden uge. Derfor blev det meget langstrakt. Det der skulle være 10 uger fordelt over 10 onsdage i januar og februar blev derfor først afsluttet i juni. Vi klarede det på 11 gange, men det kom til at virke meget langstrakt på grund

af tidsspændet og vi brugte en del tid på at resumere handlingen. Det fungerede nu helt fint ved fælles hjælp og med god støtte i billederne og kapiteloverskrifterne.

Vi brugte derfor mere tid på forløbet, end der var bevilget midler til, og fik ikke tid til et afsluttende arrangement, som jeg ellers plejer at have, når vi afholder læseklub. Læsetiden på bogen ligger på omkring 10 timer og vi brugte i alt 19,5 timer på *Ivanhoe*. Min idé var at søge Kulturstyrelsen om et forfatterbesøg med Mette Finderup, men det virkede lidt voldsomt, når jeg ikke kunne samle mere end fire deltagere.

Pigernes ønske var derfor, at vi afsluttede med et franskkursus en eftermiddag, da de var blevet inspirerede af de franske navne i romanen. De ville gerne lære lidt basalt fransk, bl.a. lære at præsentere sig og arbejde med fransk udtale. Vi havde jo lavet lidt tungegymnastik, for at kunne udtale navnene på normannerne. Efter min mening var det en supergod idé. Desuden brugte vi den sidste gang på at evaluere Læseklubforløbet skriftligt, så pigerne fik skrevet deres tanker ned omkring forløbet, så erfaringerne kunne blive gemt – bl.a. til brug i denne artikel.

Pigernes kommentarer

Alberthe:

"Det er godt at læse i læseklub fordi man kan få snakket om de ting man ikke forstår og det er dejligt at få læst højt. Illustrationerne er meget flotte og man se nemt se, hvad der sker i billederne. Farverne er utrolig flotte og man kan læse historierne i teksten ud fra billederne."

Sofie:
"Det er spændende at læse om en historisk tid (middelalder) og det har inspireret til at læse flere historiske romaner og klassikere."

Amalie:

"Man bliver god til at læse op. Læseoplevelsen bliver god fordi man får hjælp til at udtalt ordene på den rigtige måde og til at forstå det man ikke selv forstår. Bogen er spændende. Den er lang, men det gør ikke noget for den er så spændende, at man bare skal læse et kapitel mere."

Silja:

"Det er rart at læse i læseklub fordi man får talt om sammenhænge i bogen og man kan stille spørgsmål undervejs. Pga. coronapauserne har vi brugt lang tid på at samle op på handlingen."

Tips til opstart af læseklub:

Præsentation og indbydelse. Helst af elever. Både mundtligt og skriftligt og på Aula. Fx i forbindelse med en bibliotekstime eller en fællessamling. Vælg en bog, du selv er optaget af - det smitter - og som har stof til samtale. Gerne én, som eleverne ikke selv vælger eller som den voksne læser kan "udvide" med sin baggrundsviden.

Sæt gang i l-æ-s-e-l-y-s-t-e-n

Af Janne Møller Nielsen, læringskonsulent ved Center for Læring, Børn og Unge, Aarhus Kommune.

På Center for Læring i Aarhus Kommune er vi optagede af, hvordan vi kan understøtte læringscentrenes opgave med at skabe og pleje læselyst hos eleverne. Det gør vi bl.a. med afsæt i konkrete idéer og aktiviteter, som teamet omkring PLC let kan sætte i værk. Læs mere her!

For det pædagogiske læringscenter er det en central opgave at understøtte elevernes fritidslæsning ved at stille bøger til rådighed for det og vejlede i det, sådan som det er anført i folkeskoleloven §19, stk. 2. Det er værd at bemærke, at der står *fritidslæsning*. Det er altså en opgave for PLC ikke blot at understøtte den læsning, der foregår i skoletiden, men også *uden for* skoletiden.

I det lys er det oplagt at indtænke læselyst som et centralt begreb for læringscentrets virke. For netop børns og unges egen interesse for og lyst til bøger, litteratur og læsning bliver afgørende for, om de læser på egen hånd uden for skolens rammer.

Læselyst har i disse år et stort fokus. Flere skoler nyder således godt af midler afsat til projekter og initiativer, som skal styrke lysten til læsning blandt børn og unge. Det er kærkomment med midler til fx udvikling af indsatser, materialeindkøb og forfatterbesøg, men hvis man ikke er blandt de heldige skoler, der har fået del i udloddede midler, så er der heldigvis andet, som man forholdsvis nemt kan sætte i værk for at skabe et læseinspirerende miljø på og omkring PLC.

På Center for Læring arbejder vi ud fra

tre F'er (det har intet med fagforeninger at gøre), når vi udvikler tips og tricks til fremme af lystlæsning. Formidling, Fængende aktiviteter og Fællesskab.

De tre F'er

Læselyst kommer ikke af sig selv eller ved blot at have adgang til selv det nyeste og lækreste læsestof. Bøgerne skal præsenteres og formidles for eleverne gennem udstillinger, book-talks, filmtrailere m.v. Formidling kan ske på mange måder og også gerne i form af børn, der formidler for børn. Man skal dog ikke underkende værdien af en læringsvejleder med viden om børne- og ungdomslitteratur, som kan vejlede og understøtte eleverne i valg af litteratur med afsæt i deres interesser og læsekompetencer. Læringsvejlederen kan også åbne elevernes øjne for interessant læsestof, som de måske ikke finder af sig selv.

Det kan øge motivationen for at læse, når læsningen følges op af aktiviteter, som understøtter eleven i at reflektere over og forholde sig til læseoplevelsen. Her tænker vi bevidst i det mere brede begreb *aktiviteter* frem for *opgaver*, som let kan komme til at lyde meget skoleorienteret. Der er nemlig ikke tale om egentlige danskfaglige opgaver, hvor det handler om fx at kunne afkode symboler eller skelne mellem indre og ydre personkarakteristik. Denne typer opgaver har naturligvis sin plads i skolen, men her er vi på jagt efter mere uskoledede og frie aktiviteter, som har fokus på læserens oplevelse af teksten.

Læsning – i hvert fald den individuelle stillelæsning – er i udgangspunktet en ret ensom og indadvendt aktivitet, men ved at dele læseoplevelser kan man indgå i et fællesskab med andre, som måske har læst den samme eller en helt anden tekst. Det er ofte motiverende for eleverne, når de får lejlighed til at formidle, dele og drøfte deres oplevelser og tanker om det, som de læser. Læringscentret har derfor en vigtig opgave i at skabe inddragende

aktiviteter, som inviterer eleverne til at dele deres læseoplevelser.

I det følgende vil jeg præsentere et par bud på konkrete idéer, som gennem formidling, fængende aktiviteter og inddragende fællesskaber understøtter læselyst og læseglæde. Udgangspunktet for idéerne og aktiviteterne er, at de sker med læringscentret og læringsvejlederen som omdrejningspunkt.

Tombogla – et boglotteri

Med afholdelse af *tombogla* kan man på en sjov og anderledes måde præsentere og fordele udlån af fysiske bøger blandt eleverne. Som det fremgår af navnet, er tom-bog-la en sammenblanding af *tombola* og *bog*, fordi der er tale om et boglotteri, hvor man vinder retten til at låne en given bog. Til aktiviteten skal man bruge en tombola-tromle (en hat, skål

eller lignende kan også bruges) og nogle hjemmelavede lodder.

Indledningsvis forberedes en lille præsentation af en række titler, som egner sig godt til målgruppen. Det kan fx være disse fire bøger til mellemtrinnet: "Mugge & vejfesten", "A.S.P.E - dæmonhuden", "Pissemyre" og "Ti knive i hjertet". Hver elev får udleveret tre lodder, som han/hun kan deltage i tomboglaen med.

Eleven noterer sit navn på hvert lod og bestemmer nu frit, hvordan de tre lodder skal fordeles på de præsenterede titler. Måske vil eleven lægge alle tre lodder på én af bøgerne for at øge chancen for at vinde retten til at låne bogen. Eller måske fordeles lodderne på 2-3 forskellige bøger. Hvis man vil tilføje lidt ekstra sjov og spas, kan man supplere med nitter og joker-lodder (se foto).

Klassen er nu klar til selve lodtrækningen, som foregår enkeltvis for hver titel ved, at alle interesserede afleverer deres lod (1-3 stk.) i tombolatromlen, som derefter drejes rundt for at blande lodderne. Hvis der spilles med nitter og jokerlodder, skal de med i tromlen og blandes sammen med lodderne med elevnavne.

Det første navn, som trækkes, afgør, hvilken elev, som vinder retten til at låne bogen her og nu. Trækningen fortsætter til alle navne er trukket. Navnene noteres på en reservationsliste i den rækkefølge, de er trukket. Når tomboglaen er slut, reserverer læringsvejlederen bøgerne til eleverne efter reservationslisten.

Det anbefales, at læringsvejlederen er vært ved den første tombogla i klassen, men herefter kan eleverne selv forberede og afholde tomboglaer for hinanden, parallelklassen eller måske en yngre årgang.

Bogturnering og bogtårn

En anden sjov fælles aktivitet er bogturnering. Den kan afholdes klassevis, årgangsvis eller for alle interesserede elever på skolen. Til en bogturnering udvælger man en række titler, fx otte,

som sættes op i en turneringsplan. Bøgerne kan være udvalgt blandt de mest populære og udlånte titler på læringscentret, tilhøre den samme genre eller være udvalgt af eleverne. I eksemplet her handler bogturneringen om at kåre den sjoveste bog.

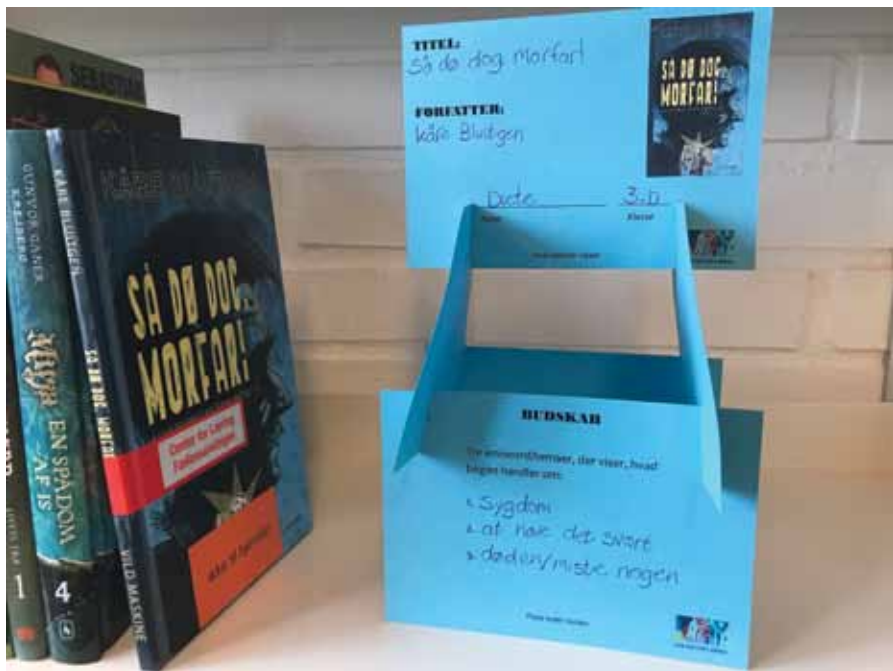
Bøgerne møder hinanden to og to 'i kamp', ligesom man kender det fra sportens verden. Det sker ved, at eleverne læser og stemmer på dén af de to bøger, som de synes bedst om. Bogen med flest stemmer vinder og går videre. Sådan fortsætter man, indtil den sjoveste bog er kåret.

Det er også en mulighed, at man lader eleverne fortælle om bøgerne for hinanden, så eleverne ikke behøver at læse alle bøger for at kunne deltage i afstemningen.

Børn finder gerne inspiration til, hvad de skal læse hos deres venner. Det er derfor oplagt at lade børns egne anbefalinger af litteratur være en drivkraft i opgaven med at skabe mere læselyst i skolen.

Med Center for Lærings "Læs en bog – byg et bogtårn" kan eleverne inspirere ►

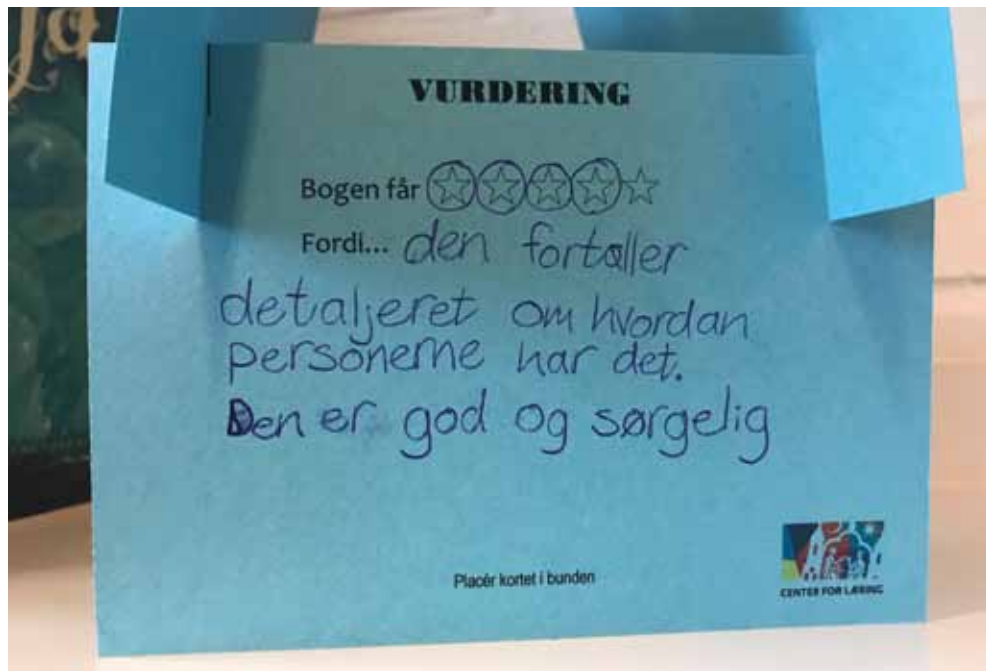

hinanden med læsestof på en visuel og enkel måde. Bogtårnet, som minder lidt om en boganmeldelse, består fem kort, som udfyldes med: Titel, forfatter og foto af bogens forside, Handling, Personer, Budskab

og Vurdering. Herefter samles kortene til et tårn, som udstilles på PLC eller et andet synligt sted på skolen. Skabelon til bogtårnet ligger frit tilgængeligt på Center for Lærings Facebookside (søg på 'bogtårn').

Fagbogsbingo

Når det gælder udvikling af læselyst og understøttelse af fritidslæsning, så må vi ikke glemme, at en del børn også har glæde ved og gode oplevelser med at læse faglitteratur. I undersøgelsen

Skabelonen kan tilgås via Center for Lærings Facebookside (sidesøgning på 'fagbogsbingo').

På fagbogsbingopladen noterer eleven i hvert felt titlen på en læst bog, som passer til feltets udsagn. Eleven kan fx udfylde feltet "En bog om teknik eller opfindelser" med titlen "Fremtidens opfindelser". Når alle felter er udfyldt, er der bingo, og eleven kan på bagsiden omtale en bog blandt de læste fagbøger, som han/hun vil anbefale til kammeraterne.

For nogle elever kan det virke uoverskueligt at skulle læse 12 bøger for at få hele pladen fuld, men man kan starte med at gå efter at få udfyldt en række vandret eller lodret.

Synliggørelse af læsning

Der er tradition for, at vi i skolen iværksætter læseboostforløb, hvor det handler om at læse meget og også synliggøre omfanget af læsningen for både eleven selv, lærerne, forældrene og omgivelserne. Det kan virke motiverende for elever med et fælles fokus på, at vi læser i klassen. Men det kan også give et ensidigt fokus på kvantiteten af det læste uden egentlig opmærksomhed på kvaliteten og hvilken læseoplevelse eller ny viden, de læste bøger har bibragt.

Derfor har vi udarbejdet en bogreols-model, som kombinerer synliggørelse af antal læste bøger med refleksioner over,

hvilke bøger, eleven synes særlig godt om og evt. ønsker at anbefale til andre. Vores bogreol kan anvendes til både fag- og skønlitteratur. Den er delt i tre: På nederste hylde noteres titler på læste bøger. På øverste hylde placeres favoritbøger. Endelig kan man sætte to favoritbøger i "spotlightet" som bøger, man gerne vil anbefale til klassekammeraterne.

Formålet med artiklen her har været at pege på et udpluk af aktiviteter, som forholdsvis let kan sættes i værk med det formål at motivere og understøtte børn og unge i at læse og interessere sig for bøger. Lidt forenklet kan man vel sige, at interessen for læsning skal vækkes for, at læselysten kan opstå og forhåbentlig med tiden udvikle sig til livslang læseglæde.

Uanset om du er læringsvejleder på et læringscenter med knappe ressourcer eller varetager funktionen på en skole, hvor læringscentret er højt prioriteret, er der næsten altid noget, du kan sætte ind med for at øge læselysten. Tænk blot i de tre F'er: formidling, fængende aktiviteter og inddragende fællesskaber – og husk på at lidt har også ret.

Fagbogs-bingo

En bog om en kendt person:	En bog om et emne, der interesserer dig:	En hobby- eller aktivitetsbog:
En bog om naturen - læst i naturen:	En bog om teknik eller opfindelser:	En bog om en sportsgren:
En bog om et aktuelt emne:	En bog om kroppen:	En bog om et emne, du ikke ved ret meget om:
En bog om et historisk emne:	En bog om et land eller et landområde:	En artikel i en avis eller et tidsskrift:

Læs 12 fagbøger/fagtekster, der passer ind i felterne på bingopladen. I hvert felt noterer du titlen på bogen. Du skal læse hele bogen, og du må kun notere hver titel på pladen én gang. Kan du få hele pladen fuld? På bagsiden kan du anbefale én af fagbøgerne.

NAVN: _____

KLASSE: _____

To favoritbøger jeg anbefaler: _____

Find tips til læselyst og PLC og læs om nye romaner til læringscentret og dansk-undervisningen på Center for Lærings Facebook-side:

<https://www.facebook.com/centerforlaering>

Søg evt. på #CFLMånedensTip.

Årsmøde på Bornholm

Kære medlemmer af
Pensionistgruppen i PLCF.

I og ledsager inviteres til årsmøde 2021
på Bornholm, 21. – 23. september.

Afgang Ystad 12.30. Ankomst Rønne 13.50.
Rønne – Svaneke 30 km.

Program:

Tirsdag den 21. september:

14.30 – 15.30: Ankomst til Hotel Siemsen
Gaard, Havnebryggen 9. 3740 Svaneke
Kaffe, te, kage.

15.30 – 17.00: Byvandring med guide i
Svaneke.

17.30 - : Årsmøde.

19.00 - : Middag. 2 retter.
(Drikkevarer for egen regning)
og socialt samvær.

Onsdag den 22. september:

07.30 - : Morgenbuffet.

09.00 - : Afgang med bus – til Frederiks
Stenbrud og Randkløve Skår.

10.00 - : Østerlars Rundkirke med guide.

Send de farvede forventninger til eftersyn

Af Nadia Mansour, Ph.d. i dansk og leder i
CultureWays

Som mennesker kan vi ikke komme uden om, at de forventninger, som vi har til hinanden altid vil være præget af narrativer, dominerende diskurser i samfundet og af vores tidligere erfaringer. Det er naturligt, at vi inddeler verden i kategorier, der hjælper os med at organisere og begribe fænomener. Dermed er vores forventninger til verden og til andre mennesker altid farvede. Spørgsmålet er, om vi er bevidste om, hvordan vi inddeler, hvornår vi inddeler, og hvilken indflydelse det får for dem, vi møder.

I læsningen af *Farvede forventninger* blev et par af mine kategorier sendt til eftersyn: kategorierne brune elever og hvide elever. Hvornår ser jeg hud- og hårfarve i min undervisning? Hvornår overser jeg hud- og hårfarve i min undervisning? Hvordan farver menneskers hud- og hårfarve mine forventninger og kategoriseringer til dem?

Forskelsbehandling og strukturel ulighed i uddannelse kan anfægtes fra mange vinkler og bliver det også i uddannelsesforskningen. Hvor fx Bergthora Kristjansdottir fokuserer på sproglig ulighed og marginalisering, skriver Laila Colding Lagermann i *Farvede forventninger* om forskelsbehandling på baggrund af elevers udseende. Lagermann fokuserer på betydningen af hud- og hårfarve som kategorisering og udskillelse af etniske minoriteters læringsvilkår. Med solide teoretiske og forskningsforankrede referencer og med eksempler fra sin egen forskning viser Lagermann, hvordan den hvide skolekultur har ansvaret for elevers ulige adgang til skolen. Hvide og brune elever bliver således tematiseret i bogen, og argumentet lyder, at en del læreres farveblindhed og velmenende ønske om ikke at se elever i farve netop slører for den reelle forskelsbehandling, som ubevidst praktiseres på baggrund af elevernes udseende. Lærere forklarer brune elevers negative eller problematiske adfærd med

deres kultur og etnicitet, mens fortællinger om etnicitet og kultur er fraværende, når man vil forklare noget godt om minoritetseleverne. På trods af at lærerne mener, at elevers udseende ikke har betydning for deres pædagogiske praksis, bliver vi i bogen inviteret ind i adskillige praksiseksempler fra forskellige skoler, hvor elevers hår- og hudfarve får betydning for, hvad lærere forventer af eleverne både fagligt og adfærdsmæssigt. Disse farvede forventninger bliver til selvpfyldende profetier, der resulterer i det, som Lagermann beskriver som en *forventningsfattigdom*, der i sidste ende påvirker minoriteters selvpfattelse og tro på egne muligheder i uddannelsessystemet. Problemet er alvorligt, og løsningen er ifølge Lagermann en *kritisk farve-baseret pædagogik*, som skal skabe en øget bevidsthed om generaliserende og forudindfattede forventninger til bestemte elever på baggrund af deres hudfarve.

Det handler for Lagermann om at vende den negative spiral ved at aftabuisere emnet og tale åbent om ulighed og racisme i skolen og i læreruddannelserne. Den "helt almindelige hvide skole" der også hele tiden afkræver minoritetsetniske elever at forholde sig til deres danskhed er med til at udskille minoritetsetniske elever fra skolens rum. Spørgsmålet er, som Lagermann skriver, hvorfor brune børn så ofte bliver vurderet på, om de er "danske nok". Den kollektive identitetstilskrivning af minoritetsetniske elever kan kun ændres ved, at skolens professionelle taler åbent og handlingsorienteret om deres farvede forventninger. Lærere bør gøre sig bevidste om og anerkende, at de institutionelle og samfundsmæssige

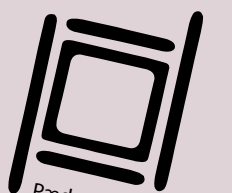
strukturer giver nogle børn en fordel i uddannelsessystemet, mens andre bliver sat bagud i en farveblind tilgang. Man skal tale om de ubevidste farvede forventninger til minoritetsetniske elever og begynde at stille spørgsmål ved de selvfølgeligheder, der ofte er knyttet til etnicitet og udseende.

Bogen er yderst anbefalelsesværdig, da den netop sætter samtalen om hudfarve og forskelsbehandling i gang. Bogen henvender sig fagprofessionelle, der ligesom jeg selv kan få sendt kategoriseringer af elever til eftersyn. Kun på ved at gribe problemet ved roden kan vi ændre den negative spiral og bidrage til, at alle elever kan få lige uddannelsesmuligheder. ■

Farvede forventninger
Laila Colding Lagermann
Aarhus Universitetsforlag

Generalforsamling i lokalkreds Midtjylland

Pædagogisk
LæringsCenterForening

PLCF-Midtjylland afholder ordinær generalforsamling
Tirsdag den 5. oktober 2021. kl. 15.45 på
Bedst Western Golfhotel, Viborg
Randersvej 2, 8800 Viborg.

KENYA KALDER ALLE SKOLER

2021 BØRNE-
U-LANDS
KALENDER

ÅRETS FAGLIGE OPDAGELSESTUR: Med Danidas nye undervisningsmateriale oplever dine elever mange sider af livet for børn i Kenya. Først og fremmest kommer I helt tæt på hverdagen hos Turkana-folket. De lever som fiskere og nomader i en barsk region, hvor klimaforandringer gør det nødvendigt at tænke nyt.

I møder også børnene i Kenyas myldrende hovedstad Nairobi og på familie-landbrugene i de frugtbare Nakuru-bjerge. I besøger de varme kilder, tefarmen, elefant-børnehjemmet, kurvefletteren, perlemageren og meget andet. Og så lærer I en masse om Kenyas ikoniske dyreliv. Materialet giver globalt udsyn i børnehøjde.

1.-5. KLASSE – NEMT, ENGAGERENDE OG MED MASSER AF KERNEFAGLIGHED:

Årets bog: 'Den store plan' af Kim Langer. Om fiskerdrengen Ekiru ved den store Turkana-sø, der bruger sine matematiske evner til at redde familien – og give sin gnavne morfar en lille lærestreg. Plus masser af faktastof og tre læselet-fabler.

Årets film: Mange små film om Kenya – og en fiktionsserie om venskaber på trods, hvor Ramasjangs værter får hjælp fra Kenya.

Kreativitet: Syng med på årets sang, og arbejd med kenyanske mønstre og farver i keramik, foldebøger, smykker og tegninger.

Masser af andre fagopgaver: Eleverne læser, undersøger, skriver, laver N/T-eksperimenter og formidler.

Bevægelse med sjove lege og spil fra Kenya.

Mød Karen Blixen i Kenya – med fortælling, fakta og leg.

Lærer-web med materialer klar til brug og nemme opgaveark.

Kreative IT-værktøjer: Mød tre børn fra Kenya, lav flotte fotohistorier og en sej, interaktiv lågekalender til fx forældrene.

Online skole-events: Folkekirkens Nødhjælp laver sjove events, hvor din klasse kan være med 'live'. NB: Tilmelding før sommer!

Årets projekt: Folkekirkens Nødhjælp hjælper børn og voksne i Turkana med uddannelse, klimatilpasning og konfliktmægling.

Komplet
klassesæt **249,-**

✓ 30 store elevbøger ✓ 2 lærervejledninger

✓ Omfattende web-materiale

u-landskalender.dk

Lærerne siger: • Fantastisk materiale • Både lærere og elever var begejstrede • Spændende og lige til at gå til • Superflot og fængende • Virkelig god variation og faglig spredning • Eleverne var helt opslugt • Et super materiale, som jeg anbefaler til ALLE!

**BESTIL
NU**
Lav pris til
1. juli

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

FOLKEKIRKENS
NØDHJÆLP
actalliance

DR